

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Kurs om det finländska samhället

Finlands lagstiftning

Den finländska lagstiftningen är till vissa delar annorlunda än lagarna i andra länder. Därför är det viktigt att du bekantar dig med de viktigaste lagarna och bestämmelserna i Finland och får rätt information. Detta material innehåller information om följande:

- Rättigheter och skyldigheter
- Finlands strafflagstiftning
- Var du får hjälp om du blir brottsoffer.

Dessutom får du anvisningar för att genomföra det elektroniska kurstestet i anknäytning till kursen.

Rättigheter och skyldigheter i Finland

I Finland är alla människor lika värda. Alla människor som bor och vistas i Finland har rättigheter, men också skyldigheter. Av alla förväntas artigt uppförande i förhållande till andra människor.

Såväl finländare som utlänningar som bor i Finland har rätt till jämlik behandling. All slags diskriminering och trakasserier mot en person är förbjudna. Diskriminering är förbjudet oberoende av personens ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion eller övertygelse, åsikt, politiska verksamhet eller fackföreningsverksamhet, familjerelationer, funktionshinder, hälsotillstånd, sexuella läggning eller någon annan orsak som gäller personen.

I vårt samhälle finns det även skyldigheter som de som bor och vistas i samhället ska uppfylla. I Finland får du till exempel inte:

- kränka andras människovärde genom ord eller gärningar,
- skada ett barn eller en vuxen med ord, gärningar, slag eller sexuellt,
- behandla någon illa eller
- utöva påtryckning på andra genom hotelser.

Rättsskydd

Var och en som bor i Finland har rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad av en domstol eller något annat myndighetsorgan. Mindre bemedlade har rätt till avgiftsfri rättshjälp.

Det är alltid möjligt att genom besvär överklaga myndighetsverksamhet om man upplever att man har blivit felbemött. Domstolarna tolkar besvären utifrån lagparagrafer.

Man kan överklaga om personalens verksamhet på förläggningen eller mottagningstjänster antingen hos förläggningens chef eller Migrationsverkets enhet för mottagande:
migri@migri.fi

På brott som begås i Finland tillämpas den finländska strafflagen.

Strafflagen fastställer straffbara gärningar samt straffets form och längd. Det finns olika slags domar, till exempel bötesstraff, samhällstjänst, villkorligt och ovillkorligt fängelsestraff. Utöver straff kan man också dömas till skadeersättningar.

Den största delen av brotten hör under allmänt åtal, dvs. polisen kan undersöka och åklagaren kan väcka åtal även om brottsoffret inte skulle kräva något straff. Till exempel kan man för internt våld i familjen väcka åtal mot gärningsmannen även om offret, dvs. den som blir utsatt för våld, inte skulle vilja det.

Brott lönar sig inte!

I Finland har alla skyldigheten att meddela polisen om de vet att någon planerar ett allvarligt brott. Även försummelse, dvs. att låta bli att göra något eller anstiftan till brott kan vara ett brott.

Anmälningsskyldigheten gäller allvarliga brott, såsom till exempel brott mot liv, våldtäkter, misshandel, rån eller brott som begås i terroristiskt syfte. Den som anstiftar till brott döms med samma grunder som själva gärningsmannen.

Brott kan påverka uppehållstillståndet. Man kan låta bli att bevilja uppehållstillstånd eller det kan återkallas om utläningen anses äventyra den allmänna ordningen eller säkerheten.

Brott som begås av barn och unga

I Finland omfattas barn under 15 år inte av straffrättsligt ansvar, men trots detta har de skadeståndsansvar för skador som de har vållat. Till exempel kan det hända att gärningsmannen måste ersätta om han eller hon slår en annan människa, stjälar egendom eller slår sönder ett fönster.

I Finland görs ett sektorsövergripande myndighetssamarbete och även polisen deltar i detta samarbete. Polisen meddelar barnskyddsmyndigheterna om brott som begås av barn under 18 år. Därmed förmedlar polisen oron över barns och ungas välmående till hjälpanstanser för bedömning. Barnskyddsmyndigheten bedömer med tanke på barnets välmående om barnet eller familjen behöver särskilt stöd eller skydd i situationen.

Våld

Våld kan innebära fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld eller hot om det samt illabehandling:

- Fysiskt våld innebär till exempel att man slår en annan, knuffar, drar i håret, stryker, sparkar, omskärelse. Fysiskt våld är all sådan beröring som skadar en annan människa.
- Psykiskt våld innebär till exempel hotelser mot en annan människa, undertryckande, kontroll, utpressning, att kalla någon vid öknamn, isolering från andra människor och dålig behandling eller att gå igenom någons telefon och e-post. Psykiskt våld lämnar inga synliga skador och därför är det ibland svårt att identifiera det.
- Sexuellt våld innebär till exempel antastande, beröringar, trakasserier, våldtäkt, tvingande till sex eller sexuellt utnyttjande. Alla sexuella gärningar som görs mot personens egen vilja är sexuellt våld. Sexuellt våld kan vara fysiskt eller psykiskt.
- Illabehandling är till exempel försummelse av barnets grundläggande behov (bristande omsorg). Våld som sker mot en person som befinner sig i en svagare ställning i ett ansvars- eller maktförhållande, till exempel mot ett barn eller en äldre, är illabehandling.

Våld i parförhållanden och nära relationer

Med våld i parförhållanden och nära relationer avses gärningar där en familjemedlem eller en annan närstående människa skadar en annan familjemedlem (psykiskt, fysiskt, sexuellt, ekonomiskt eller genom att hota med dem). Även våld som sker i äktenskapet, till exempel våldtäkt, är straffbart. Åtal kan väckas mot gärningsmannen för våld inuti familjen, även om våldet skulle ske på en privat plats eller om offret, dvs. den som blir utsatt för våld, inte vill det.

Disciplinärt våld

Barn har rätt till särskilt skydd och allt våld mot barn är förbjudet. Enligt lagen ska barn skyddas mot allt fysiskt och psykiskt våld, illabehandling och utnyttjande. Att till exempel straffa barnet genom att lugga eller slå eller att skaka ett spädbarn är straffbara gärningar.

Enligt lagen får barnet inte undertryckas, agas eller utsättas för annan kränkande behandling. I Finland godkänns inte våld som ett sätt att uppfostra barn.

Hedersrelaterat våld

Med hedersrelaterat våld avses våld eller begränsningar som sker inom familjen eller släkten och som gäller försvar av heder. Hedersrelaterat

våld kan till sin natur vara både fysiskt eller psykiskt och kan innehålla drag av våld i familjer och nära relationer.

Om man misstänker att en familjemedlem har brutit mot gemenskapens uppfattning om ärbäret kan följden till exempel vara påtryckningar, begränsning och kontroll av rörelsefriheten, isolering i hemmet, hot om våld eller våld. Syftet med hedersrelaterat våld är att skydda eller återställa familjens, släktens eller gemenskapens heder eller ära genom att straffa den som bryter mot hedersregeln. Till exempel vägran att gifta sig, äktenskapsskillnad, kläder som tolkas som osedliga eller att sällskapa med en person som familjen inte godkänner kan vara orsaken till hedersvåld. Orsaken till våld kan också endast vara misstankar om ett vanhedrande beteende. Förutom gärningsmannen har även de som anstiftar till brott ett straffrättsligt ansvar för gärningen.

Sexualbrott

I Finland har alla människor sexuell självbestämmanderätt. Det betyder att alla personer har rätt till sin egen kropp och dess integritet. Vilken som helst sexuell handling, som görs mot personens egen vilja, kan vara sexuell våld. Samtycke till en sexuell handling ska uttryckas med ord, beteende eller på annat sätt. I Finland har alla människor rätt att själva bestämma om sin sexualitet och kropp också i äktenskapet och då man sällskapar.

Den finländska lagstiftningen fastställer vilka gärningar som kränker den sexuella självbestämmanderätten är brott och straffbara enligt den finländska lagstiftningen. Sådana är:

- våldtäkt
- sexuell övergrepp
- sexuell utnyttjande
- sexuell antastande
- olovlig spridning av sexuell bild
- utnyttjande av person som är föremål för sexhandel
- att köpa sexuella tjänster av en person under 18 år
- koppleri
- våldtäkt mot barn
- sexuell övergrepp mot barn
- sexuell utnyttjande av barn
- lockande av barn i sexuella syften
- innehav och spridning av bild som på ett sexuell sätt visar barn
- besökande av föreställning som på ett sexuell sätt visar barn

Sexualbrott mot barn

I Finland är den sexuella myndighetsåldern 16 år. Vuxna eller andra ungdomar som är betydligt äldre än 16 år får INTE ha sexuell umgänge med ett barn under 16 år. Handlingen är straffbar även om barnet skulle ha varit medgörligt. **Den vuxna har alltid ansvaret.**

Med sexuell utnyttjande avses att man genom att utnyttja sin ställning och den andras beroendeställning eller försvarslöshet lockar **ett barn/en ung person** till sexuella handlingar eller utövar påtryckning. I handlingen kan även ingå annan sexuell verksamhet än samlag. Till exempel är även sexuell utnyttjande, antastande, lockande, och att be om sexuella bilder straffbara gärningar också på nätet och i sociala medier.

Omskärelse (FGM)

Omskärelse av flickor är en form av våld som gäller flickor och kvinnor. Ofta används termen FGM (female genital mutilation).

Med omskärelse av flickor avses alla ingrepp som görs av kulturella eller andra icke-medicinska skäl och till vilka hör borttagande av hela eller delar av kvinnans yttre könsorgan eller att de på något annat sätt skadas.

Alla former av omskärelse av flickor är ett brott i Finland och man kan få för det ett fängelsestraff på upp till 10 år. Även anstiftan till och planering av omskärelse är ett brott. Vid planering av omskärelse av flickor är det fråga om planering av grov misshandel av barn, och myndigheterna har en skyldighet att göra en anmälan om detta till polisen och barnskyddsmyndigheterna.

Människohandel

I människohandel är det fråga om kontroll och utnyttjande av en annan människa. Detta kan ske genom att vilseleda, utöva påtryckning eller utnyttja någon annan människas beroende ställning eller skyddslösa läge. Människohandel är ett brott som kränker individens människovärde och integritet. I Finland har människohandel kriminaliserats i strafflagen.

Människohandel eller utnyttjande som jämföras med det kan bland annat vara

- arbetsrelaterat utnyttjande
- att pressa någon till prostitution
- att tvinga någon till brottslig verksamhet eller tiggeri
- att pressa eller tvinga någon till äktenskap
- handel med människoorgan och -vävnad.

Sätt att kontrollera offer för människohandel kan bland annat vara

- fysiskt, psykiskt och sexuellt våld
- social isolering
- hot mot anhöriga, att lura
- skuldsättning
- hot som gäller uppehållsstatus.

Var får du hjälp i nödsituationer

I brådskande nödsituationer ska man handla snabbt. En nödsituation är brådskande också när någons liv, hälsa, egendom eller omgivning är i fara.

Ring då nödnumret 112

- I nödnumret får du råd om hur du handlar rätt i situationen.
- Om du behöver tolkning kanske du måste vänta en stund.
- Slå inte av samtalet innan du får lov till det.
 - Samtalet är avgiftsfritt.

Brottsanmälan

Du kan göra en brottsanmälan hos polisen om du har blivit offer för ett brott. Polisen är skyldig att ta emot din brottsanmälan. Vid behov hjälper förläggningspersonal dig att kontakta polisen.

De viktigaste anvisningarna för att göra en brottsanmälan:

- Lämna in anmälan till polisinrättningen så snabbt som möjligt efter händelsen. Då är det lättare för polisen att utreda brottet.
- Om du har blivit skadad eller du har blivit utsatt för sexuellt våld, är det viktigt att du besöker läkaren så fort som möjligt efter händelsen.
- Du har rätt att få en tolk för att göra en brottsanmälan.

Var inte ensam, sök hjälp!

Det kan vara svårt att klara av ensam att man har blivit utsatt för ett brott. Kom och tala med en anställd på förläggningen om du upplever diskriminering, trakasserier eller blir utsatt för ett brott. På förläggningen får du samtalshjälp och vid behov hänvisas du till ytterligare hjälp.

Våld är skadligt för alla parter och även gärningsmannen behöver hjälp! Det är möjligt att sluta använda våld. Gärningsmannen måste ta ansvar för sina egna gärningar och sitt beteende, en förändring ligger aldrig på våldsoffrets ansvar. På förläggningen får man samtalshjälp, stöd och handledning.

Kom ihåg att förläggningens arbetstagare har

- tystnadsplikt: arbetstagarna får inte berätta för andra personer eller myndigheter om saker som man berättar för dem
- anmälningsskyldighet: arbetstagarna måste meddela myndigheterna om fall som gäller barnskydd, brott och våld i familjen.

Vi hjälper!

I Finland finns det många olika myndigheter och organisationer som erbjuder stöd och hjälp. Du får mer information av arbetstagarna på förläggningen:

- Hjälp för brottsoffer: Ring avgiftsfritt 116006 eller bekanta dig med **www.riku.fi/sv**
- Hjälp för invandrarkvinnor som blir utsatta för våld: Ring avgiftsfritt 080005058 eller bekanta dig med **www.monikanaiset.fi** (på finska)
- Hjälp vid våld mot kvinnor Nollalinja: Ring avgiftsfritt 080005005 eller bekanta dig med **www.nollalinja.fi/sv**
- Stödorganisationen för sexuella minoriteter och könsminoriteter: **sv.seta.fi**
- Stödcentret för funktionshindrade invandrare: **tukikeskushilma.fi/hilma-stodcenter-for-funktionshindrade-invandrare/**
- Telefonen för barn och unga – Nuortennetti: Ring avgiftsfritt 116111 eller bekanta dig med **www.nuortennetti.fi** (på finska)
- Information om barnskydd på många språk: **www.lastensuojelu.info/sv**
- Skyddshem: på flera orter finns det skyddshem dit man kan gå ensam eller med barnen, om det förekommer våld eller hot om våld i hemmet.
- Miessakit rf: varierande kamratstödsverksamhet med låg tröskel, stöd- och kristjänster för män **www.miessakit.fi/toimintamuodot/**

Tilläggsmaterial:

Projektet Finland – mitt hem har gjort videor om det finländska samhället. Ett video har Hedersrelaterat våld som tema.

Du hittar videon i YouTube:

<https://www.youtube.com/c/KotonaSuomessa/playlists>

Videon kan ses på följande språk: finska, svenska, engelska, arabiska, dari, kurmanji, somaliska, sorani, thai, kinesiska, franska, estniska, tigriska och ryska.

Inom projektet Turva har man utarbetat videor, vars teman är människors grundläggande rättigheter i Finland samt olika slags brott.

Du kan se videorna i YouTube på Migrationsverkets kanal.

https://www.youtube.com/user/Maahanmuuttovirasto/playlists?view=50&sort=dd&shelf_id=6

Videorna finns på följande språk: finska, arabiska, dari, engelska, spanska, sorani-kurdiska, persiska, franska, somaliska, turkiska och ryska.

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service